

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه ای رشته پزشکی
عنوان

ارزیابی ترجمان دانش در دانشکده‌های دانشگاه علوم

پزشکی اردبیل در نیمه دوم سال ۱۳۹۹

نگارش:

زهرا زاهد

استاد راهنما:

دکتر محمد مه‌رتک

استاد مشاور:

دکتر شهرام حبیب زاده

خرداد ۱۴۰۱

شماره پایان نامه: ۰۹۳۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب زهرا زاهد دانشجوی مقطع دکتری رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تایید می‌نمایم که :

- این پایان نامه بر اساس نتایج بررسیها/ تحقیقات انجام یافته توسط اینجانب تحت راهنمای آقای دکتر محمد مهرتک بوده و بوسیله **خودم** انشا گردیده است و در صورت استفاده از نتایج پژوهش ها و یا آثار دیگران بلافاصله به مرجع مورد استفاده استناد شده است و در قسمت منابع و مآخذ مشخصات مرجع به طور کامل ذکر گردیده است.

- مسئولیت صحت مطالب مندرج در این پایان‌نامه به طور کامل با اینجانب است.

- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

- کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان‌نامه و هر گونه محصول مستخرج از آن اعم از مقالات، چاپ کتاب و ثبت اختراع به دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تعلق دارد و هرگونه استفاده از اطلاعات و یا نتایج، واگذاری اطلاعات به افراد دیگر، چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان‌نامه بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ممنوع است.

- کلیه مقالات مستخرج از این پایان‌نامه تحت نام دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (Ardabil University of Medical sciences) به عنوان وابستگی نویسنده اول یا مسئول و با اطلاع و اجازه تمامی اساتید راهنما و مشاور به چاپ رسیده یا خواهد رسید.

- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت برخورد قانونی، هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا و تاریخ

- بدینوسیله **اصال و صحت** نتایج این پایان نامه مورد تأیید اینجانب، دکتر محمد مهرتک استاد راهنما می باشد.

نام و نام خانوادگی استاد راهنما

امضا و تاریخ

تقدیم

به نام آنکه جان را فکرت آموخت خدای را بسی شاکرم که از روی کرم، پدر و مادری فداکار نصیب ساخته تا در سایه‌ی درخت پر بار وجودشان بیاسایم و از ریشه‌ی آن‌ها شاخ و برگ گیرم. والدینی که بودنشان تاج افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم چرا که این دو موجود مقدس پس از پروردگار، مایه‌ی هستی ام بوده‌اند، دستم را گرفتند و در این وادی پر از فراز و نشیب زندگی، چگونه راه رفتن را به من آموختند.

آموزگارانی که برایم زندگی و انسان بودن را معنا کردند.

حال این برگ سبزی است تحفه‌ی درویش تقدیم به آستان آنان...

تشکر و قدردانی

سپاس خدای را که سخنوران، درستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت‌های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند. اکنون که باید آغازی بر یک پایان

بنگارم، بر خود لازم می دانم که از استاد
راهنمای محترم جناب آقای دکتر محمد
مهترک و استاد مشاور محترم جناب آقای
دکتر شهرام حبیب زاده به خاطر راهنمایی
های ارزشمند نهایت تشکر و قدردانی را
نمایم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
	فصل اول مقدمه
۴	۱-۱- مقدمه و بیان مسئله.....
۷	۲-۱- اهداف.....
۷	۱-۲-۱- هدف کلی مطالعه.....
۷	۲-۲-۱- اهداف اختصاصی.....
۸	۳-۲-۱- اهداف کاربردی.....
۸	۴-۲-۱- فرضیات.....
۹	۳-۱- تعریف واژه ها.....
	فصل دوم بررسی متون
۱۲	۱-۲- مبانی نظری.....
۳۵	۲-۲- بررسی متون.....
	فصل سوم مواد و روش کار
۳۷	۳-۱- نوع مطالعه.....
۳۷	۳-۲- جامعه مورد مطالعه و روش نمونه گیری.....
۳۷	۳-۳- روش گردآوری اطلاعات.....
۳۸	۳-۴- معیارهای ورود به مطالعه.....
۳۸	۳-۵- معیارهای خروج از مطالعه.....
۳۹	۳-۶- ملاحظات اخلاقی.....
۳۹	۳-۷- محاسبات آماری.....
۳۹	۳-۸- جدول متغیرها.....

فصل چهارم نتایج

۴-۱- آمار توصیفی و استنباطی ۴۱

فصل پنجم بحث و نتیجه گیری

۵-۱- بحث ۵۸

۵-۲- محدودیت‌ها ۶۳

۵-۳- جمع بندی و نتیجه گیری ۶۴

۵-۴- پیشنهادات ۶۵

منابع ۶۶

فهرست جداول

- جدول ۴-۱ توزیع ویژگی‌های دموگرافیک افراد مطالعه ۴۰
- جدول ۴-۲ نمرات مولفه های ترجمان دانش افراد مطالعه ۴۴
- جدول ۴-۳ ارتباط میان جنس و فاکتورهای ترجمان دانش ۴۵
- جدول ۴-۴ ارتباط میان تحصیلات و فاکتورهای ترجمان دانش ۴۶
- جدول ۴-۵ ارتباط میان بومی یا غیر بومی بودن افراد و فاکتورهای ترجمان دانش ۴۸
- جدول ۴-۶ ارتباط میان رتبه علمی افراد و فاکتورهای ترجمان دانش ۴۹
- جدول ۴-۷ ارتباط میان دانشکده محل فعالیت و فاکتورهای ترجمان دانش ۵۰
- جدول ۴-۸ ارتباط میان سن و سابقه فعالیت و فاکتورهای ترجمان دانش ۵۱
- جدول ۴-۹ نمرات سوالات مولفه سوال پژوهش در افراد مطالعه ۵۲
- جدول ۴-۱۰ نمرات سوالات مولفه تولید دانش در افراد مطالعه ۵۳
- جدول ۴-۱۱ نمرات سوالات مولفه انتقال دانش در افراد مطالعه ۵۴
- جدول ۴-۱۲ نمرات سوالات مولفه ترویج استفاده از دانش در افراد مطالعه ۵۵

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴ توزیع جنسی افراد مطالعه ۴۱
- نمودار ۲-۴ توزیع تحصیلات افراد ۴۲
- نمودار ۳-۴ توزیع محل بومی یا غیر بومی بودن افراد ۴۲
- نمودار ۴-۴ توزیع رتبه افراد ۴۳
- نمودار ۵-۴ توزیع دانشکده محل فعالیت افراد ۴۳

فهرست علايم اختصاری

CAS: Critical Appraisal Skills Programme

HBOT: Hyper-Baric Oxygen-Therapy

ارزیابی ترجمان دانش در دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی اردبیل در نیمه دوم سال ۱۳۹۹

چکیده

زمینه: در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، مداخلات گسترده‌ای برای بهبود ترجمان دانش انجام شده‌اند. این مداخلات نه فقط در سطح دانشگاهها و موسسات پژوهشی، بلکه در سطح ملی در سازمان‌های تامین مالی پژوهش‌ها و نظام‌های ارائه خدمات سلامت انجام شده‌اند. نتایج مطالعه حاضر می‌تواند مبنای طراحی برنامه‌های بهبود ترجمان دانش در سطح دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی اردبیل قرار گیرد. " ضرورت مطالعه " اطلاق هزینه برای مطالعه های کارآمد و عدم اتلاف وقت و انرژی پژوهش گران برای مطالعه های ناکارآمد. همچنین استفاده از پژوهش های انجام شده در جهت افزایش کیفیت درمان و زندگی مردم.

هدف: هدف مطالعه حاضر ارزیابی و مقایسه وضعیت ترجمان دانش در دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی اردبیل در سال ۹۹ بود.

مواد و روش کار: با توجه به جامعه ۲۷۹ نفری اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی در شهرستان اردبیل، با بهره مندی از فرمول کاکرن ۱۵۲ نمونه وارد مطالعه شدند. نمونه‌گیری طبقه ای متناسب با حجم، به کار برده شد، به این ترتیب که دانشکده‌های مختلف به عنوان طبقه در نظر گرفته شده و حجم نمونه برآورد شده متناسب با تعداد اعضای هیات علمی در هر طبقه تعیین شده و به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه روانسنجی شده توسط دکتر مجدزاده و همکاران استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۵۰ سوال است که در ۴ بخش زیر طراحی شده است: ۱- سوال پژوهش ۲- تولید دانش ۳-انتقال دانش ۴- ترویج استفاده از شواهد.

نتایج: در کل ۱۵۲ نفر وارد مطالعه شدند. از این میان ۵۷/۹ درصد مرد و ۴۲/۱ درصد زن بودند. از نظر تحصیلات، متخصصین با ۴۱/۴ درصد بیشترین و دکتری تکمیلی تخصصی با ۹/۹ درصد کمترین فراوانی را داشتند. ۷۵/۷ درصد افراد بومی اردبیل و ۲۴/۳ درصد غیر بومی بودند. از نظر رتبه، استادیار با ۷۷/۶ درصد بیشترین فراوانی و استاد تمام با ۳/۳ درصد کمترین فراوانی را داشتند. دانشکده پزشکی با ۴۲/۱ درصد بیشترین فراوانی و دانشکده پرستاری با ۶/۶ درصد کمترین فراوانی را داشتند. همچنین میانگین سنی افراد

۴۳/۱۱ سال و میانگین سابقه کار به عنوان هیئت علمی ۷/۶۴ سال بود. میانگین کل ارزیابی ترجمان دانش ۲/۸۶ بود. حیطه های ترویج استفاده از دانش و تولید دانش به ترتیب کمترین و بیشترین امتیاز را در بین افراد مطالعه به دست آوردند.

نتیجه گیری: نتایج نشان دادند که وضعیت ترجمان دانش در دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تا حدودی قابل قبول و مناسب است با اینحال بهبود وضعیت ترجمان دانش، نیازمند اجرای راهکارهای چند جانبه ای است که هم در سطح دانشگاه و هم در سطح کشوری باید اجرا شود.

کلمات کلیدی: ترجمان دانش، تولیددانش، انتقال دانش